

ОПИСАНИЕ – ОТГОВОР НА ВЪПРОСИ ЗА СИСТЕМАТА ЗА ЕЛЕКТРОННО ДИСТАНЦИОННО ГЛАСУВАНЕ

В ЗИД на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 28 от 2016 г.) в преходните и заключителни разпоредби е записано:

„§ 78. (1) Прекият избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите се провежда чрез електронно дистанционно гласуване, в случай че преди избора Висшият съдебен съвет внедри система, която да гарантира **тайната на гласуването** и **свободното волеизявление.**“

Основните въпроси и колебания към системата за електронно дистанционно гласуване всъщност са свързани с тези две изисквания.

ТАЙНАТА НА ГЛАСУВАНЕТО

Преди да се отговори дали системата запазва тайната на гласуването, трябва да се изясни какво се очаква от подобна система:

1. В процеса на гласуването трябва да е категорично установено, че гласуващия има право на това (в случая, че е магистрат с право на глас);
2. Гласуването да е тайно;
3. Гласуването да е еднократно.

На същите изисквания отговаря и гласуването с хартиена бюлетина – правото на глас и еднократното гласуване се проверява от избирателната комисия, тайната се осигурява от тъмната стаичка и избирателната урна.

Системата за дистанционно гласуване повтаря с електронни средства процесите при гласуването с хартиени бюлетини – реализирани са две независими информационни системи, едната управлява гласуването, втората го осъществява.

ГЛАСУВАНЕ С ХАРТИЕНА БЮЛЕТИНА	ЕЛЕКТРОННО ДИСТАНЦИОННО ГЛАСУВАНЕ
Преди гласуването са съставени избирателни списъци, в които са записани имената и ЕГН на имащите право на глас	Преди гласуването са съставени избирателни списъци, в които са записани имената и номерата на талоните на имащите право на глас
Гласуващият представя на членовете на избирателната комисия личната си карта.	Гласуващият въвежда в системата за гласуване кода от предоставения му талон
При загубена личната карта, гласуващият представя на избирателната комисия служебна бележка издадена от МВР	При загубен талон, в Системата за управление на гласуването номерът ми се въвежда като неактивен. Гласуването с този талон е невъзможно, гласуващият има възможност да гласува с хартиена бюлетина.
Членовете на избирателната комисия проверяват дали лицето е записано в избирателния списък и дали не е гласувало вече	Системата за гласуване запитва Системата за управление на гласуването дали въведения код съответства на талон, който е активен и дали вече не е гласувано с него
Членовете на избирателната комисия дават бюлетина на лице, което е преминало направената проверка и го допускат до тъмната стаичка	Системата за управление на гласуването уведомява системата за гласуване , че гласуването може да продължи
Гласуващия отваря бюлетината в тъмната стаичка и вижда имената на кандидатите	Системата за гласуване изобразява на екрана списъка с кандидатите
Гласуващият маркира квадратчето пред името на избрания/ите от него кандидат/и със син химикал	Гласуващият маркира квадратчето пред името на избрания/ите от него кандидат/и с мишката
Гласуващият проверява (при желание) колко имена е маркирал и дали това са желаните имена	Системата за управление на гласуването не позволява на гласуващия да маркира повече от максималния брой имена и на два пъти му показва кои имена е маркирал
При допуснатата грешка, гласуващият	При допуснатата грешка, гласуващият

<p>иска от изборителната комисия да му бъде подменена бюлетината, но има право на това само веднъж (най-често)</p>	<p>коригира колкото пъти иска маркираните имена</p>
<p>Гласуващият пуска в урната бюлетината – сгъната или в плик, така че изборителната комисия не може да види кои имена е маркирал</p>	<p>Гласуващият с маркиране на бутон за гласуване предава избраните от него имена на системата за гласуване. Системата за гласуване прибавя към натрупаните до момента гласове за посочените от гласуващия имена единица (+1), не записва имената, за които той е гласувал и не ги съобщава на Системата за управление на гласуването</p>
<p>След като се пусне бюлетината в урната, в която се натрупват всички бюлетини, не може да се установи коя бюлетина на кой изборител е, т.е. няма проследимост на вота за конкретен гласуващ</p>	<p>След като се гласува, системата не записва избора, а само сумира гласовете, т.е. няма проследимост на вота за конкретен гласуващ</p>
<p>Гласуващият се подписва в изборителните списъци пред изборителната комисия, след което от негово име не може да се гласува повече</p>	<p>Системата за гласуване и Системата за управление на гласуването маркират талона като използван, след което с него не може да се гласува повече</p>
<p>След края на изборния ден изборителната комисия преброява бюлетините и гласовете за всеки от кандидатите, при което са възможни грешки и неволни или съзнателни манипулации, правещи бюлетината невалидна</p>	<p>Броят на гласувалите и гласовете за всеки от кандидатите се преброяват в процеса на самото гласуване. Веднага след края на изборния ден могат да се получат резултатите. В процеса на разработване и при тестове за приемане е проверен алгоритъмът на работа на системата, поради което грешки при броенето са невъзможни. Няма невалидни бюлетини</p>
<p>В по-късен момент могат отново да се преброят бюлетините и гласовете, целта на което е</p>	<p>В по-късен момент не може да се преброяват бюлетини и гласове, тъй като те не се записват, но</p>

<p>установяване на грешки при първото броене. Манипулации върху бюлетините по време на първото броене не могат да се установят. От особено значение е как са съхранени бюлетините</p>	<p>работещи електронни системи не правят грешки при броенето.</p>
---	---

Системата за управление на гласуването и Системата за гласуване работят на отделни и независими сървъри, без връзка между тях, с изключение на информацията, която се предава от едната към другата, необходима за работата им, както е обяснено в сравнителната таблица.

СВОБОДНОТО ВОЛЕИЗЯВЛЕНИЕ

Системата за електронно дистанционно гласуване предоставя по-добри условия за „свободно волеизявление“ от гласуването с хартиени бюлетини:

- гласуване е чрез интернет от всяка точка от територията на България;
- гласуването, съгласно изискването на ЗСВ е в почивни дни;
- гласуването не е пред избирателна комисия или административни ръководители.

На проведения тест около 80% от магистратите гласуваха, като около 500 от тях го направиха от мобилен телефон.

Системата за електронно дистанционно гласуване създава необходимите предпоставки за свободно волеизявление на магистратите при избор на членове на ВСС от квотата на съдебната власт.